

Dert Sayma!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

80 yaşında bir insana, mümkün olsa da annesinin karnında durduğu günden şimdiki hâline kadar geçen sürede ona eziyet, sıkıntı, dert, acı olan şeyleri baştan sona hızlıca izletebilsek ve ondan bu yıllar boyunca gelip geçen sıkıntılı şeyleri saymasını istesek... Anne rahminde havasız kalışı ve ebe onu dışarı çektiği esnada kolunun incitilmesinden başlayıp yıllar boyunca her detayıyla yaşadığı bütün dertleri sayıp alt alta dökse...

Bu filmi izledikten sonra tek bir şey sorardık: Öyleyse bu adam niye yaşıyor, neden ölmedi? İnsan bunca şeye nasıl dayanabilir?

Gerçekten de insanın seksen sene yaşadıktan sonra çekmiş olduğu sıkıntılar, belki de onu yirmi kere öldürecek çokluktur. Gelin görün ki bu kişi seksen yaşına gelebilmiş, emsallerinden birçok kimse ölmüş ama o kalmıştır. Kaderi yaşamakmış ve yaşamış, elbette üstünkörü ilk cevabımız bu ancak başka bir gerçek de şudur ki o seksen yaşına ulaşmış kişi, görüp geçirdiği dertlerden birine takılıp kalmadığından, kendini dert sayma makinesine dönüştürmediği için bugünlere gelebilmiştir.

İnsan aslında yakışıklı, prestijli görünse bile dert küpüdür. Eziyetlerle yaratılmış, sıkıntılarla yaşayan bir mahluktur insan. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'inde bunu böylece haber vermektedir. Allah hiçbir kuluna dertsiz hayat vaat etmemiştir. Nasılsa annem beni emzirecek diye düşünen bebek açlığı çok da kafasına takmadan, kirlettiği çamaşırları annesi nasılsa temizleyeceğini bilen çocuk çok umursamadan yaşadığı için seksen yaşına gelebilir. Lâkin Allah insana bebekken bir nebze bebek körlüğü, gençken gençlik heyecanı vermekte ve sıkıntılara takılıp kalmayacağımız bir rahmet indirmektedir. Takılı kalmadığımız için de yaşayabiliyor, seksen, doksan yaşlarımıza gelebiliyoruz. İntihar etmeyi tercih edip ahiretini böylece harap eden de bir şeye 'takıldığı' için bu kararı vermektedir.

Seksen senenin sıkıntılarını bir anda tefekkür etmek insanı çıldırtabilir; ama seksen seneye yayıldıklarında dertler insanı ezmez. Bu durumda ya hayatın sıkıntısız olması gerektiğini, herkesin keyfince yaşayacağını söyleyeceğiz -ki burası dünyadır, cennet değildir ve Allah tek bir kuluna dahi böyle bir kader yazmamıştır; olsaydı 'dostum' diyerek bize tanıttığı İbrahim aleyhisselama yazardı- ya da dünyayı cennetleştiremeyeceğimizi ama cenneti dünyadayken kazanabileceğimizi kabul edeceğiz. Bu ikincisini kabul ederek yaşamak insana, parmağının incindiği kadar bile acı hissetmeyeceği bir yükseklik hissi verir.

Bugün yaşadığımız hayatta teknolojinin ve dünya devletlerindeki sosyalleşmenin, hayatın refahına yönelik propagandalar, peşinden çokça sürüklendiğimiz bir hayal fırtınasına dönüşmüştür. Hep zannettiğimiz şudur ki bir tuşa basıp uykumuz geliyor, bir başkasına bastığımızda karnımız doyuyor. Ancak filmlerde, romanlarda olabilecek bu rahatlık düzeyi esasen hayatın acılarla yoğrulmuş genel dokusunu yansıtmaktan uzak olduğu gibi yanıltıcıdır da. Zira gelen onca rahatlığın insandan ne götürdüğü de hesaplanmak zorunda kalındığında manzara değişir. Envai çeşit yemeği afiyetle, keyifle yiyoruz ama ardından obezlik, damar tıkanması, sindirim problemleri yaşamak da geliveriyor. Çünkü dünyada bedelsiz şey yoktur, rahat ettiğimiz kadar doktora da gitmek mecburiyetinde kalırız.

Dünyanın doğal denklemini bozmak istediğimizde sadece kendimize zarar vermiş oluruz, denklem asla bozulmaz. Rabbimizin lütfu ve keremiyle cennete girmeyi başarabildiğimizde dünyadaki dertlerin hiçbirinin adı bile orada olmayacaktır; ama orası cennettir, dünya değil. Cennette 'Şunu bana getirin' deme zahmeti bile olmayacak, ne istenirse istenen her şeyle anında yüzleşilecektir.

Dünyada musibet, dert, çile ve yokluklara özgül ağırlıklarından daha fazla değer yükleyip sıkıntıyı kapasitesinin üstünde görürsek bu kendimizi delirtmekten başka sonuç vermez. Ölümler, geçim

sıkıntısı, hastalıklar, yanı başımızdakilerin hastalıkları, baskılar, eziyetler, aksilikler, başarısızlıklar, talihsizlikler, sevgisizlikler... bütün bunlar yaşadığımız hayatın içinde ya bir kış yağmuru gibi gelip geçecek ya da içine düştüğümüz bir bataklık gibi ömrümüz boyunca her yerimizi çepeçevre sarıp bünyemizden ayrılmayacaktır; hangi dert olursa olsun insanın karşısında bu iki seçenek vardır: Karşılaşılan o sıkıntıyı ‘Bir rüzgârdı, gelip geçti’ mesabesinde görmek ya da içinde boğulup kalıvermek.

Sınıfta kalmak, birini sevmek ama onun tarafından sevilmemek ya da yakın akrabamızın ölümü takılıp kalınacak dertler olmamalıdır. İnsan, ölen annesinin yanına bir mezar daha kazıp kendini de gömecek kadar ölünün ardından gitmemelidir. Dertler, hatalar, sıkıntılar o denli ‘gelip geçmesi’ gereken şeylerdir ki bunu anlaşılması bir parça zor bir örnekle dahi ele alabiliriz. Bugün sabah namazına kalkmamış birini düşünelim. Bu kişi gerçekten de bedeli ağır bir iş yapmış olur, burası kesindir. Ancak ortada duran bu hata-dert-sıkıntı, şeytanın kişiyi mağlup edebileceği potansiyelde bir büyük kapı hâline de gelebilir. Hatta o sabah namazına kalkmamış kişiyi bir daha hiçbir namazı kılmayacağı düzeye getirebilir! “Sen sabah namazına bile kalkmamış odunun tekisin” fısıldamalarına onu bir kere inandırırsa ki insan bunu tevazu kılıfıyla gayet uyumlu yapabilir, mahvolmuş bir sicile onu inandıran şeytanın elinde oyuncığa döner.

Hâlbuki zihniyet şöyle olmalıdır: “Evet, bugün sabah namazına kalkamadım. Bu bir felaket. Ama Allah’ın tek günü bugün değildi. Yarın sabah nefsimden bunun intikamını mutlaka alacağım, bu nefis dize getirilecektir. Şimdi de bu sabahın kazâsını hemen yapacağım.” Bunu diyebildiği zaman insan, şeytanın darbesi ciddi bir başarısızlıkla sonuçlanmış olur. “Ah kalkmadım, nasıl kalkmadım” ağıtlarıyla vakit geçirildiğindeyse ne o sabah namazının vebalinden kurtulunabilir ne de elde başka bir kazanım olur. Böylece o sabah namazı sadece çökmeye sebebiyet vermiştir.

Kimileri bir gün bir hata işledikleri için Allah’ın en iyi dostlarından olacak dönüşümü başlatmışlar, kimileri de zaten battıkları düşüncesine teslim olup bataklığın dibini bulmadan o psikolojiden kurtulamamışlardır. “Ben bu faize nasıl oldu da bulaştım, benim yapacağım iş miydi bu” diyerek o andan başlayıp ölünceye dek temiz ve helal yemeye ahdetmiş mümin olmak da mümkündür, nasıl olsa battığını görüp diğer bankadan bir kredi daha almayı gözünde basitleştirmek de...

Müslüman, dertlere mahkûm olmaz. Denizde yüzen gibidir Müslüman; dalga ne kadar çok olursa olsun kulaç atıp ilerlemek zorundadır. Her gelen dalgada feryadı basıp kendini zor durumda bırakmak yüzmeye engeldir. Eşlerimizle yaşadığımız sıkıntılar için de aynısı geçerlidir; yaşanan problemi tatlı dille aşıp çözmek veya idare etmek de mümkündür hayatı kendimize zehir etmek de. Allah buradaki tercih kabiliyetini bütün kullarına vermiştir. Mümin onuruna yaraşır, insanca bir hayat için seçilecek hangisiyse insan onunla yaşadığı süre boyunca karşılaşır. Bütün mesele hayata bakışımızda düğümlenir.

Dünya, dert sayma dünyası değil, dertleri kürek kürek kenara atıp yol açma dünyasıdır. Kar yağabilir, mahsur kalabiliriz; nasıl mahsur kaldığımızı anlatmakla zaman tüketmek veya elimize küreği alıp yol açmaya girişmek birer seçenektir, seçmek elimizdedir. Torunu doğmuş, büyümüş biri hâlâ gençliğinde, orta yaşlarında görüp geçirdiği sıkıntıları anlata anlata bitiremeyen bir hapis hâlinde yaşamamalı, dert sayıp dökmemelidir. Dünya, cennet değildir, cennet de hiçbir şekilde dünya olmayacaktır Allah’ın izniyle.

Kaderimiz nasıl yazılmış olursa olsun, dinç ve gayretli olup sabredebilmeye, heyecanlı olmayı bilmeye mecburuz. İki gözü de görmeyen insan Resûlullah’ın huzuruna gelip ‘camiye gelecek gücü olmadığını ve evde namaz kılmak için izin istediğini’ söyleyince Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ona, “*Ezani duyuyor musun?*” diye sormuş, adam duyduğunu söyleyince de “Öyleyse namaza gel” buyurmuştu. Bu kişi âmâ, gözleri görmüyor ama yön bulma kabiliyetinden ya da birilerinden istifade ederek yine de mescide gelmesi isteniyor. Hayatın zorluklarına karşı pes etme mantığı devreden çıkarılıyor, âmâya bile. Bir de dürbün gibi gözü olan insanın kitap okumadığını düşünelim! Mahkemeler bazı insanlara

roman okuma cezası veriyorlar, demek ki hapse girmek kadar zor bir iş sayılıyor. Çünkü insanlar başta ‘okuyamam’ inancıyla davranıyorlar, sonra bu duygu katmerleniyor.

Ümitsizlik, moralsizlik aşılayan şeytan bizi ters tarafa çevirmek için uğraşır. Bu fısıltıların yoğunluğu arasında da Allah’ın umutsuz olmamak, mücadele etmekle ilgili telkinlerini kaybederiz. Şeytanın işi budur ve Allah onu bunun için göndermiştir, imtihan sonunda pes edenler görülecektir. Ancak pes etmek suçtur, teslim olmak yoktur. Bütün dertler başımıza yığılsa bile son nefese kadar mücadeleye devam azminde olunmalı, dertler zamana yayılmalıdır. Ahiretimizden önce dünyamızı da böyle kurtarabiliriz.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’in girdiği on kadar savaşı biliyoruz. Siyer bilgisi olarak bu on savaşın adını sabahtan akşama devamlı tekrar etsek bundan bir tanecik sevap kazanamayız, binlerce defa söylesek bir kere Fâtiha okumanın ecrine denk olmaz. Her gün bir milyon kere “İbrahim aleyhisselamı ateşe attılar” diye tekrar etsek, ertesi gün dilimiz hızlandığı için iki milyon kere söylesek bunların tamamı bir kerecik ‘sübhânallah’ deme sevabını kazandırmaz. Hâlbuki ateşe atılma hadisesini Kur’an haber veriyor. Fakat dertleri tekrar etmek bir şey elde ettirmiyor. Bir annenin kızından herhangi bir sebeple şikâyeti olsa ve her buluştuğu kişiye bu derdinden bahsetse ele geçen nedir? Hiç. Sadece tek şey, o derdi fark etmeden kıbleleştirip kölesi hâline gelmek kalır.

Düğünden önce kaynananla aranda geçen tatsız bir konuyu iki çocuğun doğduktan ve düğünün üzerinden yirmi sene geçmesinin ardından hâlâ gündeme getirmek, kaynana öldükten sonra bile mevzunun üzerinin tozlanmasına müsaade etmemek insanın kendi evliliğini, hayatını çökertme çabasından başka bir şeye yaramaz. Otuz sene önce söylenmiş bir sözü beyinde yıllarca taşımak, beslemek, büyütme insanın yanlış bakış açısıyla ilgilidir, buna mecbur değiliz. Anneler doğum yaptıkları anın acısını bir saat sonra unutmasalar hiç kimse ikinci çocuğunu doğurmazdı. Ama Allah unutturuyor, kadın yine çocuk doğurmayı isteyebiliyor.

Rabbimizin düzenini bozmaya bizim gücümüz yetmez; bu dünya böyle yaşanacaktır. Devlet kurarsan diğer devletle savaşacaksın. İş yeri kurarsan işçiyle de diğer dükkânla da dert yaşama ihtimalin hep olacak. Yaşlanacak, zayıflayacaksın. Hayatı ya böyle yaşayacak ya da cennete gideceğiz; ama cennete gidebilmek için de dünyayı böyle yaşamak gerekmektedir. Büyük bir hakikat şudur ki dertlerimizle alakalı hepimiz kendimize doktorluk edebiliriz. Hastalığımız olursa doktora elbette gideriz lâkin süreç boyunca çökmemeyi, ayakta kalmayı sağlamak elimizdedir, bunu kendimiz yönetebiliriz.

Yolun geçeceği güzergâhta bir dağ varsa oraya tünel açıldığı gibi sıkıntılar konusunda da her ‘dağ’ için bir tünel açmayı bilmeliyiz. Dertli bir konu/kişi önümüzdeyken iyi taraflarını görüp sıkıntılı yönlerini Allah’a havale ederek o gördüğümüz küçük iyilik tüneline geçip gidebiliriz. Tüneli görmek yerine dağa uzun uzun bakmakla meşgul olursak bu da bir tercihtir, kaybettiren bir tercih. Bizden önceki nesiller, en başta ashab-ı kiram nesli, şimdi bizim elimizdeki imkânlar ve kolaylıklara sahip olmadan bu hayatı öyle veya böyle yaşadılar. Çünkü inanma ve başarma azmi konusunda güçlüydüler, ‘giderim’ dediler ve gittiler. Çünkü ‘giderim’ diyen birinin gidemeyeceği yer yoktur.

Haydi ashab-ı kiramın bin küsur sene ötede, uzak bir dayanak olduğunu varsayalım; bizden bir nesil önceki anne-babalarımız nasıl yaşadılar? Kağnıyla tarlayı sürüp rızık elde ettikleri bir hayat değil miydi onların? Şimdi toprağın altındaki büyüklerimiz bizden daha huzurlu bir hayat yaşadılar. Nasıl?

*

Burada şu ince noktayı da vurgulamakta fayda görüyoruz ki çekilen sıkıntının ne uğrunda olduğundan ziyade sıkıntıyı çeken bünyedeki direncin varlığı veya yokluğu meselenin aslıdır. Önemli olan, ateşe atıldığında bile pes etmeyecek yürek sahibi olmaktır. Bunu dini için ya da çoluk çocuğunun maiyeti uğrunda yapmak sonraki konudur. Çünkü katlanılacak zorluğa sağlığı, ailesi, geçimi için katlanamayan biri dini için katlanabilir zannetmemeliyiz. İbrahim aleyhisselam, Nemrut’un karşısında ateşe atılma

yürekliliği gösterdiği gibi eşinin namusu için de aynısını göstermişti. Hastalıklara, fakirliğe karşı çöken yüreğin 'hele din ve vatan meselesi olsun da...' deyip burada şahlanması mümkün değildir.

Dik durmak, gideceğin yere önce aklını götürmekle olur. Cennete önce imanımız, aklımız, basiretimiz gitmelidir. Basiret bu hedefe bir kere kilitlendiğinde çok çalışmak, sıcakta bunalmak, soğuktan korkmak önemsizleşir, insana zor gelmez. Ama akıl bir kere soba başında kahve içmeye kilitlenmiş olursa o aklın sahibini kar küremede çalışmaya kimse ikna edemez.

Şeytan bizi basit ve pasif insan hâline getirme hedefinde en yakınlarımızı, komşularımızı, tanıdıklarımızı, gördüğümüz şeyleri kullanmaktadır. Her şeyden ürker, morali bozulur, keyfi kaçar hâle getirmektedir. Biz bu durumda üzerimize gelen olumsuzlukları saymakla hatta şeytanı yuhlamakla bile uğraşacak değiliz. İşimize bakmalı, yapmaya ve ilerlemeye odaklanmalıyız. Bu da bir eğitim meselesidir ki temelini altı noktada sağlayabiliriz. Söz konusu altı noktada disiplin tutturulabilirse artık Allah'ın izniyle ezilmez, dik durur, zelil olmadan yaşar ve şahsiyetimizi yıpratmayız.

1- Her şeyden önce vaktin kıymetini bilme bilinci olmalıdır. Günleri boşa geçirmek şöyle dursun, saatleri bile sayarak kullanma inceliği zihne yerleştirilmelidir, hem dünyalık hem ahiret işleri için. Evdeki mobilyanın duruşunu değiştirmek bile olsa bir işle mutlaka uğraşılmalı ama asla boş durulmamalıdır.

2- Arkadaş kıymeti bilinmelidir. Allah'ı hatırlatan arkadaş çok değerli tutulacaktır. Şüphesiz ki insanın eşi en değerli arkadaşdır, sonra çocuğu gelir. Şimdi 'Çaktım mı oturturum' denecek küçüklükte görülen çocuğun günün birinde ebeveynini çaktı mı oturtabileceği zıtlıkta durumlara geleceklerini unutmadan. Dünyada en az bulunan nimet arkadaşdır denebilir.

3- Yaşanan yerin kıymeti bilinmelidir. Mekke-Medine gibi değildir belki ama Allah bir insanın bir yerde doğup yetişmesini murat ettiyse onu orada sınavacak demektir. Şeytan insana, "Sen İstanbul'da olsan evliya olurdu şimdi" veya "İstanbul'a bir gitsen para peşinden gelecek" der. Kolaycacık inanmamalıdır.

4- Vefakâr olunmalıdır. En büyük vefa da insanı yaratan Allah'a, onun şeriatıdır. Çocuğuna, komşuna hatta selam verene dahi vefa hissi taşınmalıdır. Elbette herkese hak ettiği miktar ve büyüklükte.

5- İbadetten lezzet alıncaya kadar ibadet ısrarcısı olmak lazımdır. Namaz, zikir, Kur'an okumak, sadaka vermek... Bu lezzet hattı oluşturulunca şeytana yürekte giriş menfezi bırakılmamış olur.

6- Yaşanan her günün tecrübe olduğu unutulmamalıdır. Geçmiş yirmi senenin tecrübelerini unutarak iş yapan, yirmi bir yaşında bir çocuğun toyluğuyla yola devam eder. Elli yaşında bir insanın, elli yaş tecrübesiyle adeta devasa bir heykel gibi olması lazımdı ama hâlâ toy bir delikanlı gibiye burada bozuk bir ayar vardır. Para harcama veya israf gibi konularda bazı dengeleri oturtamamış, karakteri oturmamış olmak buna örnektir. Önceki tartışmalarda yaşadıklarıyla ilgili gördüklerini biriktirmiş, sonrası için kullanabiliyor olmalıdır insan. Hayatta yaşanan her şey tecrübe olarak bir kenara konmazsa ilerleme o kişide gelişme anlamına gelmiyordur. Zira insanın geçmişi iyi bir mürşittir, bunu kullanarak yol alabilir; ama aynı delikten her gün sokuluyorsa buna denecek pek bir söz yoktur.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ اَلْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.